

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 1 April 1884, kl. 3 e. m.

*Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion
om ändring af §§ 14 och 19 Riksdagsordningen.*

Herr *Borg* har genom en i Andra Kammaren väckt, till Utskottet hänvisad motion, N:o 49, hemställt om sådan ändring af §§ 14 och 19 Riksdagsordningen, att, med upphäfvande af hvad i samma §§ finnes stadgadt derom, att endast män egde rättighet att deltaga i val till Andra Kammaren och att kunna till ledamöter af samma Kammare väljas, dylik rättighet borde tillerkännas jemväl qvinna, hvilken uppfylde de vilkor, hvarunder enligt nämnda §§ en man vore valberättigad och valbar.

Efter att hafva anmärkt, hurusom anledningen dertill, att hittills framlagda förslag om den politiska rösträttens utsträckning ej vunnit Riksdagens bifall, hufvudsakligen varit att söka i den hos Första Kammaren rådande uppfattning, att genom ökande af valmännens antal till den omfattning, de tidigare framställda förslagen afsett, den politiska makten inom ena Kammaren komme att öfverflyttas från nuvarande maktinnehafvare till nya, för hvilkas politiska kvalifikationer man ej egde tillräckliga garantier, anför motionären, att en dylik betänklighet ej borde kunna möta det af honom nu väckta förslag. Antalet af de qvinnor, som med dettas antagande skulle vinna valrätt, vore så ringa, att de nuvarande politiskt röstberättigade männen ej behöfde frukta att af dem öfverflyglas i politiken, ej heller att lida intrång i sina ekonomiska rättigheter, hvilken senare farhåga framträdte i afseende å de tid efter annan väckta förslag om utvidgning af gift qvinnas egande-

rätt. De steg, som i Sverige de senaste årtiondena tagits för att bereda kvinnan fri- och rättigheter, som motsvarade hennes anlag och förmåga, ingåfve förhoppning, att man vore benägen tillerkänna myndig kvinna, hvilken skattade lika mycket till kommun och stat som mannen, samma politiska rättigheter som denne. Kvinnan hos oss innehade redan på tjenstemannaområdet, i industrien, i vetenskapen och konsten en bemärkt och aktad ställning; mången kvinna intoge till och med på ett och annat af dessa områden en plats, hvarifrån hon spredde Sveriges ära äfven utom fosterlandet. Vore det då — frågar motionären — rätt och billigt att undanhålla *henne*, oaktadt myndig och lika med mannen bidragande till det allmännas behof, en rättighet, som tillkomme mannen endast på grund af dessa *hans* bidrag? Man hade omsider gifvit kvinnan samma kommunala rättigheter som mannen, hvarför då ej också gifva henne rättighet att deltaga, på samma vilkor som den politiskt röstberättigade mannen, i valet af dem, som skola stifta de lagar, hvilka äfven hon skall lyda och hvilka inverka äfven på hennes lif? Mera värda och värdiga kvinnor, än Sverige i gångna tider haft och än i dag eger, hade ingen nation att uppvisa; borde icke vi då vara de förste att anvisa kvinnan den högsta offentliga hedersplatsen vid mannens sida, den politiska fullmyndighetens och likställighetens? I enlighet med sin sålunda uttalade uppfattning föreslår motionären,

att början af § 14 i Riksdagsordningen erhåller följande förändrade lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der *de* bosatte äro, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man *och* *kvinn*a, hvilken o. s. v.;

samt § 19:

Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas *personer* o. s. v.

Med allt erkännande af det befogade i den tidsrigtning, hvilken sträfvar att förvärfva åt kvinnan en friare ställning än den, som hittills varit henne anvisad, kan Utskottet dock ej biträda det framlagda förslaget. Icke som skulle Utskottet tilltro sig säga, att kvinnan efter sin natur saknar förmåga att bedöma de frågor, som inom det poli-

tiska lifvet förekomma: ett dylikt påstående skulle nogsamnt jäfvas af den erfarenheten, att qvinnan i en mängd förhållanden, de der ligga utom det enskilda lifvets område, intager en framstående ställning. Men mot den ifrågasatta lagförändringen framträda för Utskottet från andra synpunkter åtskilliga betänkligheter. Anmärkningsvärdt är att, så vidt Utskottet har sig bekant, inom vårt land ej förnummits från qvinnornas sida några yrkanden att komma i åtnjutande af de rättigheter, dem motionären vill tillerkänna dem. Denna omständighet torde utvisa, om ej annat, åtminstone *det*, att den föreslagna lagförändringen ej är af för handen varande förhållanden påkallad. De yrkanden, som hittills från qvinnornas sida försports, hafva egentligen afsett att bereda qvinnan större sjelfständighet i ekonomiskt samt allmänt socialt hänseende. Det synes ock vara det naturligaste, att den utveckling till höjande af qvinnans ställning, hvilken framtiden måhända har att förverkliga, skall i främsta rummet bestå i reformer uti sistberörda hänseenden. Först i den mån de derutinnan möjligen nödiga förändringar kommit till stånd, torde för den nu föreslagna förändringen, om den eljes bör genomföras, tiden vara inne. Då skola ock antagligen, derest verkligen rättigheten att deltaga i afgörandet af det offentliga lifvets spörsmål i och för sig öfverensstämma med qvinnans böjelse och anlag, från henne framträda anspråk att deraf komma i åtnjutande. Möjligen skall det visa sig, att, om än hvad i andra hänseenden yrkats blir genomfördt, hon dock finnes mest benägen att framgent vara i saknad af nu föreslagna rättigheter. För det närvarande synes en lagförändring i det af motionären förordade syfte ej vara af någon faktisk anledning påfordrad. Det visar sig ock, att i de främmande länder, hvilkas samhällsförhållanden äro närmast likartade med våra, lagstiftningen ej upptagit för qvinnan en sådan rätt, som den motionären önskar måtte henne hos oss beredas.

Utskottet får fördenskull, med anmärkande allenast i förbigående af den oegentlighet, hvartill motionären enligt Utskottets åsigt gjort sig skyldig, då han låtit sitt ändringsförslag afse allenast valrätt och valbarhet till den Andra Kammaren, härmed vördsamt hemställa,

att Herr Borgs förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 Mars 1884.

MAGNUS HALLENBORG.

Reservationer:

af Herrar Friherre *Nordenskiöld*, *Liljesköld*, *Farup* och *Wallenius*, hvilka ansett, att Utskottet bort tillstyrka bifall till motionen, i hvad den afser medgifvande för qvinnan att erhålla valrätt till Riksdagens Andra Kammare;

af Herr *Borg*: "Alldenstund, enligt min uppfattning, qvinnans både fysiska och intellektuella naturbegåfning samt moraliska egenskaper äro fullt jemförliga med mannens, i vissa afseenden öfverträffande dennes, enär vidare denna begåfning och dessa egenskaper alltmer framträda och göra sig gällande så väl i samhällets ekonomiska angelägenheter, i industrien, handeln m. m., som ock å statens och kommunens tjenstemannaområden, i vetenskap och konst, på hvilka alla fält qvinnan ådagalagt redbarhet, flit, kunskap och duglighet, då, slutligen, den myndiga qvinnan i öfver 20 år egt rösträtt i kommunen, till hvars utgifter, liksom ock till statens, hon i likhet med mannen bidrager, måste jag anse henne fullt kompetent äfven till *politisk valrätt*, på det hon sålunda och innan hon sjelf blir valbar, åtminstone må ega rätt att deltaga i val af de ombud, hvilka skola vårda äfven hennes intressen vid stiftandet af landets lagar.

I öfverensstämmelse med dessa åsigter anhåller jag få reservera mig mot Utskottets utlåtande med deri uttalade motiv samt yrka bifall till första punkten af min motion, hvarom sju af Kammarens ledamöter inom Utskottet förenat sig."

Herrar *Burenstam* och *Jonas Andersson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets afgörande inom Utskottet.